

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 379/09-52

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 21. októbra 2009 predbežne prerokoval sťažnosť Š. A., B., zastúpeného advokátom JUDr. G. B., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 134/2005 a porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 1 S 314/2006, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Š. A. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. augusta 2009 doručená sťažnosť Š. A. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 134/2005 a porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote a na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 S 314/2006.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že 3. júna 2005 začalo na návrh sťažovateľa na okresnom súde konanie proti nečinnosti Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava II vo veci trestného stíhania pre trestný čin krádeže, v ktorom je sťažovateľ poškodeným, vedené pod sp. zn. 9 C 134/2005. Okresný súd uznesením z 10. júla 2006 rozhodol o svojej vecnej nepríslušnosti a vec bola 18. augusta 2006 predložená príslušnému krajskému súdu, kde mu bola pridelená spisová značka 1 S 314/2006.

Sťažovateľ vyslovil názor, že prerokúvaná vec je právne zložitá, ale súčasne poukázal na nečinnosť okresného súdu a neskôr krajského súdu, ktorá podľa neho mala za následok spomalenie priebehu konania, a v prípade krajského súdu dosahuje až takú intenzitu, že zasahuje už samotnú podstatu a účel základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy.

Keďže k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa nedošlo ani po podaní sťažnosti adresovanej predsedníčke krajského súdu doručenej 30. júla 2009, navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Základné právo Š. A. týkajúce sa prerokovania veci bez zbytočných prietahov zaručené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 134/05 porušené bolo.

2. Š. A. priznáva primerané finančné zadosťučinenie 500 eur (slovom päťsto eur), ktoré je Okresný súd Bratislava povinný vyplatiť Š. A. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 1 S 314/06 porušil základné právo Š. A. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, v článku 33 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj jeho právo na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a jeho (základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

4. Š. A. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 000 eur (slovom jedentisíc eur), ktoré mu je Krajský súd v Bratislave, Bratislava povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Sťažovateľ sa okrem uvedeného domáha aj priznania úhrady trov konania.

Predsedníčka krajského súdu v odpovedi na výzvu ústavného súdu z 24. augusta 2009 okrem iného k sťažnosti uviedla:

„Pokiaľ ide o vec sp. zn. 1 S 314/2006, zákonná sudkyňa uviedla, že túto rozhodla uznesením dňa 08. 09. 2009 tak, že konajúci súd pribral na základe návrhov do konania ďalšie fyzické osoby. Momentálne v predmetnej veci toto rozhodnutie sudkyňa vyhotovuje.

Krajský súd rozhodnutie predloží pre potreby ÚS SR v prípade, ak bude o to dopytom požiadaný.

Vo veci sp. zn. 1 S 314/2006 krajský súd vykonal nasledovné procesné úkony:

- vec bola predložená na KS BA dňa 18. 08. 2006 (č. l. 72),*
- dňa 03. 10. 2009 bol daný dopyt sudkyne adresovaný trestnému oddeleniu (č. l. 96),*
- pokyn sudkyne zo dňa 03. 11. 2006 (č. l. 97),*
- výzva sudkyne zo dňa 11. 06. 2007 na doloženie administratívneho spisu (č. l. 130),*
- žiadosť sudkyne zo dňa 23. 03. 2009 adresovaná pre pána Š. A. (č. l. 136).*

Čo sa týka sťažností, podaných samotným sťažovateľom v súlade s ustanovením § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch v platnom znení, si dovoľím oznámiť Vám, že od roku 2006, kedy bola vec sp. zn. 1 S 314/2006 predložená správnym orgánom na rozhodnutie tunajšiemu súdu, vedie súd v oddelení sťažností jednu sťažnosť samotného sťažovateľa a tri sťažnosti ostatných fyzických osôb, Vami uvedených v záhlaví výzvy zo dňa 24. 08. 2009, pričom obsahom týchto sťažností sú zbytočné prietahy v konaní sp. zn. 1 S 314/2006, riešené v rámci správneho denníka oddelenia sťažností pod Spr. 2151/2009.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

1. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 C 134/2005

Ústavný súd zistil, že konanie na okresnom súde začalo 3. júna 2005 podaním návrhu sťažovateľa a uznesením okresného súdu z 10. júla 2006 o jeho vecnej nepríslušnosti bola vec 18. augusta 2006 predložená príslušnému krajskému súdu, kde je vedená pod sp. zn. 1 S 314/2006.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 37/02, III. ÚS 109/03) sa ochrana základnému právu vrátane základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušenie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade okresným súdom) ešte mohlo trvať. Ak v čase, keď došla sťažnosť ústavnému súdu už nemohlo dochádzať k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Po vyslovení vecnej nepríslušnosti uznesením okresného súdu z 10. júla 2006 bola vec postúpená 18. augusta 2006 vecne príslušnému krajskému súdu, z čoho vyplýva, že okresný súd v čase podania sťažnosti ústavnému súdu, t. j. 12. augusta 2009, už nemohol žiadnym ústavne relevantným spôsobom ovplyvniť priebeh konania, prípadne prierahy v ňom. Tento stav viedol ústavný súd so zreteľom na podstatu a účel základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) k záveru, že sťažnosť podaná proti postupu okresného súdu je

v tejto časti zjavne neopodstatnená, a preto ju ústavný súd v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z uvedeného dôvodu odmietol.

2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 S 314/2006

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil, a to nielen pro forma, označené právne prostriedky, ktoré má podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“), alebo ak sa preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde); takéto dôvody v danej veci sťažovateľ neuviedol a ani ústavný súd ich nezistil.

Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle § 62 a nasl. zákona o súdoch zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 153/03,

IV. ÚS 278/04). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými priet'ahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“), ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných priet'ahov a ustanovuje za také priet'ahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 zákona o sudcoch]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania s'ťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené priet'ahy v konaní...“. V zmysle § 64 ods. 2 prvej vety zákona o súdoch „Orgán, ktorý vybavuje s'ťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti.“.

V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že riadne vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon s'ťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti s'ťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Špecifickosť s'ťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Ústavný súd nespochybňuje, že predsedníčka krajského súdu uznala v liste sp. zn. Spr. 2151/09 z 24. augusta 2009, ktorý bol doručený s'ťažovateľovi 31. augusta 2009, že v konaní vedenom pod sp. zn. 1 S 314/2006 došlo k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Zároveň však predsedníčka krajského súdu prijala aj konkrétne opatrenia na nápravu spočívajúce v upozornení

zákonného sudcu na potrebu plynulého konania a zároveň oznámila, že „*priebežnosť*“ súdneho konania bude sledovať do právoplatného skončenia predmetnej veci.

Ústavný súd však nemohol neprihliadnuť na to, že jemu adresovanú sťažnosť podal sťažovateľ 12. augusta 2009 a predsedníčke krajského súdu bola 30. júla 2009 doručená jeho sťažnosť na prieťahy v konaní vedenom pod sp. zn. 1 S 314/2006. Podanie sťažnosti orgánu štátnej správy krajského súdu podľa zákona o súdoch (iba s odstupom 12 dní pred podaním sťažnosti ústavnému súdu) posúdil ústavný súd v intenciách svojej stabilnej judikatúry iba ako formálny úkon, ktorému nemožno pripísať účinky, ktoré by inak takáto sťažnosť mohla mať, ak by predsedníčka krajského súdu dostala primeranú (rozumnú) lehotu na prijatie opatrení proti zbytočným prieťahom vo veci samej (podobne II. ÚS 376/06, IV. ÚS 48/06, II. ÚS 390/06).

Postup sťažovateľa v okolnostiach daného prípadu nemožno podľa ústavného súdu považovať za splnenie požiadavky riadneho namietania prieťahov v konaní pred orgánom štátnej správy súdu. V nadväznosti na to ústavný súd dodáva, že „povinnosť vyčerpania dostupných a účinných prostriedkov ochrany základných práv a slobôd, porušenie ktorých sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, tiež vyžaduje, aby sťažovateľ konal v súlade s pravidlami, ktoré s uplatnením daného prostriedku súvisia. Nekonanie týmto spôsobom alebo chyba pri vyžadovanom postupe má za následok nesplnenie sťažovateľovej povinnosti vyčerpať dostupný prostriedok ochrany svojich práv.“ (III. ÚS 44/03).

Na základe týchto zistení ústavný súd dospel k záveru, že v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorou napáda porušenie svojho základného práva na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nie je prípustná, a preto ju z tohto dôvodu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Z obsahu sťažnosti je zrejmé, že zjavným skutkovým základom sťažnosti v časti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy

a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sú namietané priet'ahy, resp. nečinnosť krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 S 314/2006. Podľa názoru s'ťažovateľa doterajšia doba konania a v jej rámci nečinnosť krajského súdu je takej intenzity, že zasahuje už samotnú podstatu a účel základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy, čím je v konečnom dôsledku zmarená jeho možnosť poskytnutia účinnej a efektívnej ochrany práv, ktorých sa v konaní domáha.

Možno prisvedčiť s'ťažovateľovi, že krajský súd od prevzatia veci (18. augusta 2006) v priebehu napadnutého konania vykonal iba jednoduché procesné úkony, ktoré sa netýkali merita veci, na strane druhej ústavný súd bez toho, aby zaujímal stanovisko k prípadnej skutkovej a právnej zložitosti veci, zdôrazňuje, že doterajšiu dĺžku konania vedeného krajským súdom v rozsahu presahujúcom 3 roky nepovažuje za takú, ktorá by mohla signalizovať odmietnutie spravodlivosti (*denegatio iustitiae*) a nadväzne na to príčinnú súvislosť s namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Toto konštatovanie ústavného súdu vychádza aj zo zistenia, že po podaní s'ťažnosti s'ťažovateľa predsedníčke krajského súdu na priet'ahy v napadnutom konaní 30. júla 2009 sa mu predsedníčka vo svojej odpovedi, ktorú prezval 31. augusta 2009, za nečinnosť krajského súdu ospravedlnila, ale najmä mu oznámila: „... vyzvem predsedníčku konajúceho senátu, aby prijala ďalšie opatrenia na odstránenie priet'ahov. Súčasne uvádzam, že vec sp. zn. 1 S 314/2006 bude prevedená do režimu sledovania predsedníčkou krajského súdu za účelom zabránenia vzniku ďalších priet'ahov v konaní.“

Na základe uvedeného časť s'ťažnosti, ktorou s'ťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Keďže ústavný súd odmietol s'ťažnosť s'ťažovateľa ako celok, ďalšími návrhmi uvedenými v s'ťažnosti sa už nezaoberal.

Ústavný súd v závere pripomína, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby sťažovateľ po splnení všetkých náležitostí v tejto veci v prípade, že zotrvá na stanovisku namietajúcom priet'ahy v ďalšom priebehu konania, predložil ústavnému súdu novú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. októbra 2009